

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

VY_12_INOVACE_B_PD_2.SADA_35

Název klíčové aktivity: I/2 Inovace a zkvalitnění výuky směřující k rozvoji čtenářské a informační gramotnosti

Označení v TK: EU-I/2B-PD-2.sada-č.35

Autor: Mgr. Petr Drkal

Datum vytvoření: červen 2013

Název DUM: Češi v I. světové válce

Vzdělávací oblast: Člověk a společnost

Vyučovací předmět: Dějepis

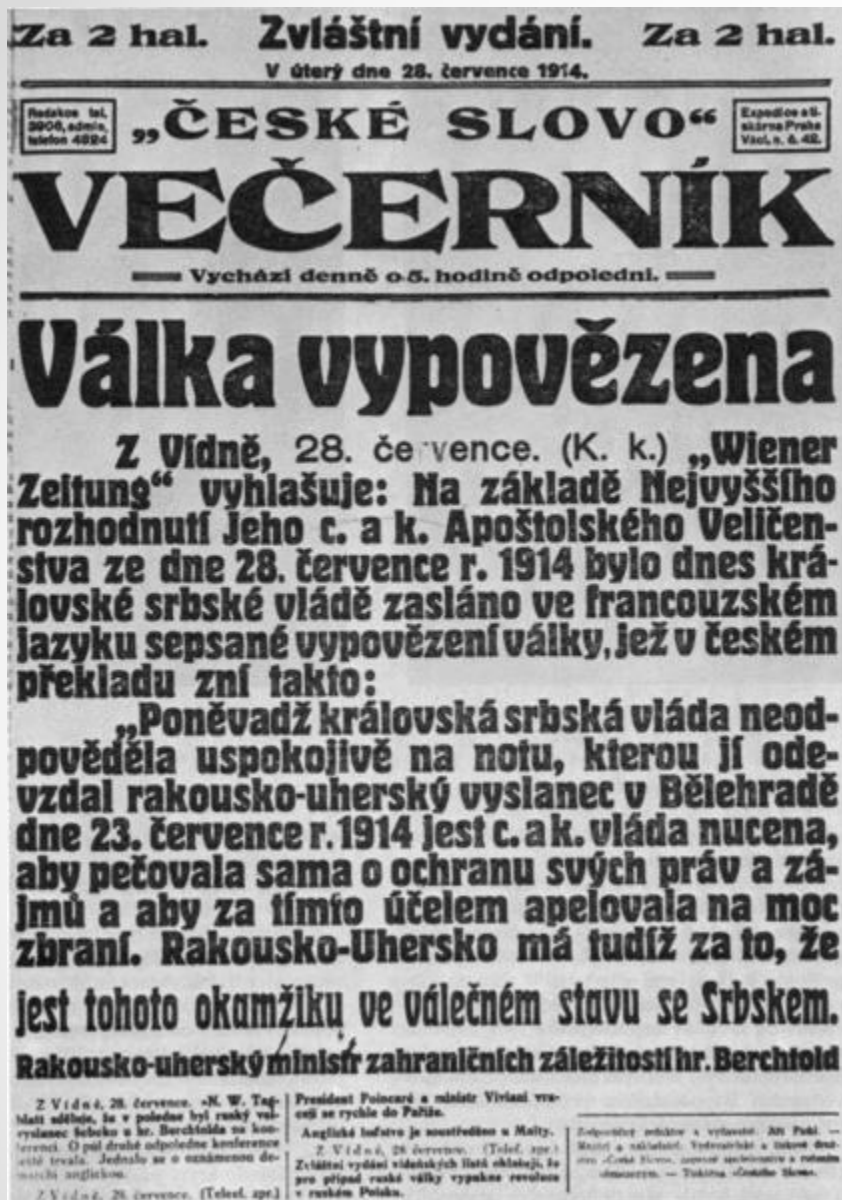
Ročník: 8.

Druh učebního materiálu: prezentace

Klíčová slova: Masaryk, Beneš, Štefánik, zahraniční a domácí odboj, legie

Anotace: Žáci v této hodině pracují pod vedením učitele, který má k prezentaci výklad nového učiva. Seznamují se situací v českých zemích za první světové války, tzn. se zahraničním a domácím odbojem, jeho hlavními představiteli, úlohou legií a životem civilního obyvatelstva. Na konci prezentace odpoví na kontrolní otázky.

Češi v I. světové válce

- 25. 7. 1914 byla zahájena mobilizace a 28. 7. vydal František Josef I. manifest **Mým národům**, kterým vyhlášoval válku Srbsku
- Češi dávali najevo svou **nechuť bojovat** proti Slovanům (Srbům a Rusům) a za Rakousko – Uhersko, vojáci přebíhali k nepříteli
- Naopak čeští Němci rukovali s nadšením a ve válce viděli možnost vytvoření německé Střední Evropy (Mitteleuropa)
- Byly zrušeny občanské práva = Říšská rada byla uzavřena

Večerník ze dne 28. července 1914 s textem o vypovězení války Rakouska-Uherska Srbsku

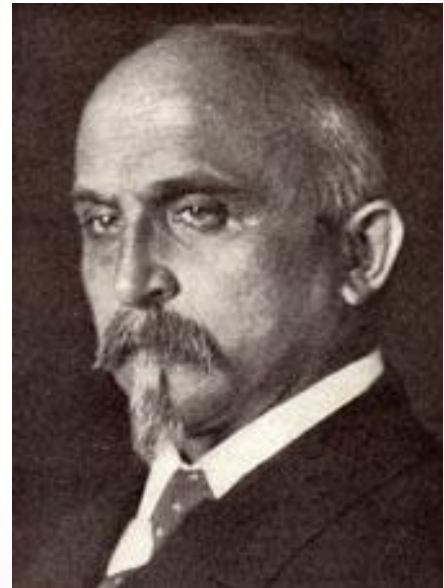
M. R. Štefánik

- Na konci r. 1914 emigroval **T. G. Masaryk**, v zahraničí se snažil navázat kontakty s představiteli Dohody a získat je pro myšlenku osamostatnění českých zemí
- **Zahraniční odboj** vedl nejprve jednáním s krajany v USA, Francii a Rusku
- V září 1915 přijel za Masarykem **Edvard Beneš** a podpořili je slovenský astronom, letec a voják **Milan Rastislav Štefánik**
- Štefánik žil v Paříži a umožnil Masarykovi přístup k francouzským politikům
- v únoru 1916 byla vytvořena Česká, později **Československá národní rada**

- Československá národní rada = nejvyšší orgán Čechů a Slováků v zahraničí, jejím hlavním úkolem byla propagace samostatnosti a vytvoření vojenských jednotek (legií)
- **Domácí odboj** = v Čechách působila tajná organizace Maffie, která dodávala špionážní informace Dohodě
- Zavládl protičeský kurs (perzekuce):
 - České noviny, knihy a učebnice byly **cenzurovány**
 - Čeští novináři, spisovatelé a politici byli **zatýkáni**
 - **Karel Kramář, Alois Rašín** byli obviněni z velezrady a odsouzeni k smrti

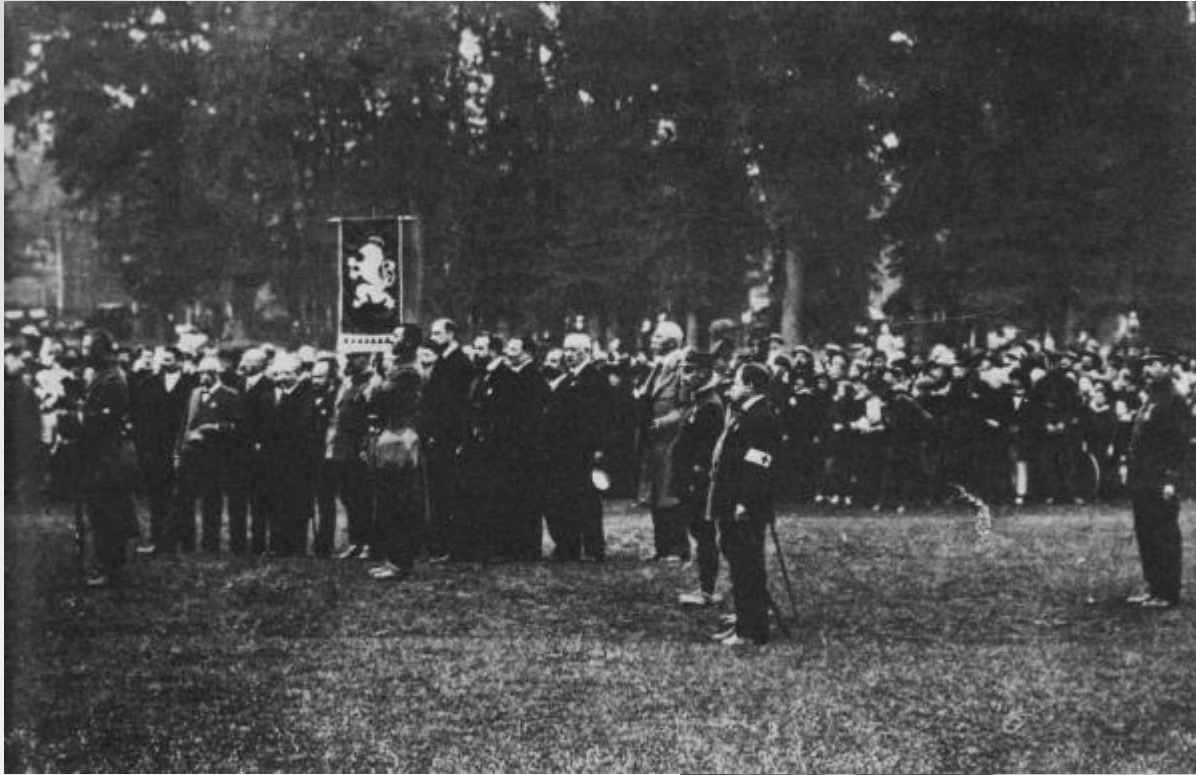
*K. Kramář
A. Rašín*

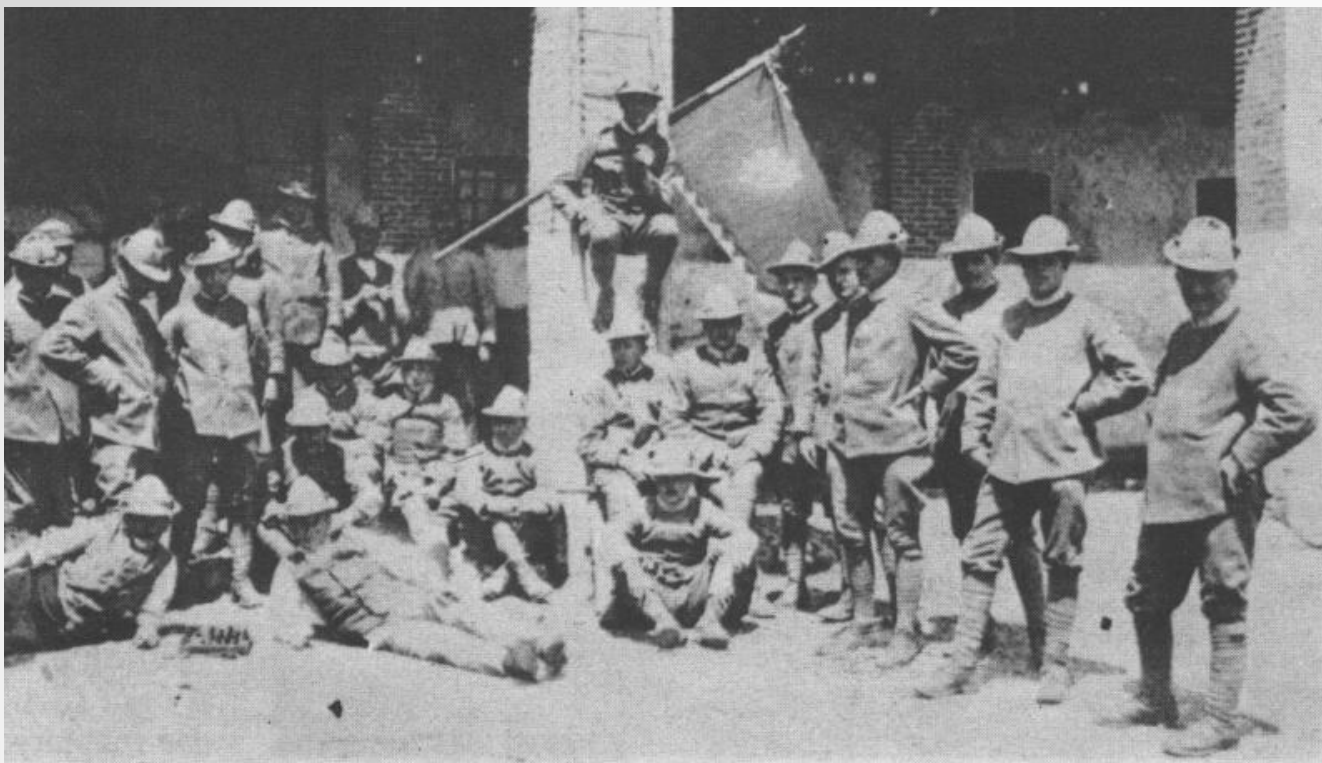
Legie

- Z řad **krajanů, přeběhlíků a zajatců** byly vytvořeny vojenské jednotky
- Vznikaly ve **Francii, Itálii a Rusku**, celkový počet legionářů dosahoval **90 tisíc mužů**
- Jejich význam nebyl jen vojenský, ale také propagační = ukázat spojencům ochotu bojovat za samostatnost Československa
- Nejpočetnější byly legie v Rusku (60 000), zapojily se do bojů v **bitvě u Zborova** (2. 7. 1917) a bojů s bolševiky (ovládli Sibiř)
- Na západní frontě bojovali u Arrasu a Terronu, v Itálii na Piavě a Doss Altu
- V Rusku a Itálii docházelo k bojům mezi legionáři a Čechy a Slováky v řadách rakousko-uherské armády

*Přísaha československé Roty
Nazdar 12. října 1914*

*Legionáři v Rusku, Příslušníci 7.
roty v zákopech u Zborova,
červenec 1917*

*Československé
legie v Itálii*

*Československé
legie ve Francii -
vrhači ohně*

- Domácí situace se mírně zlepšila po změně panovníka, 21. 11. 1916 **zemřel František Josef I.** a na jeho místo nastoupil **Karel I.** (1916 – 1918)
- Karel I. slíbil obnovit činnost říšské rady, vyhlásil amnestii (propuštění Kramáře, Rašína a Klofáče), přes příbuzné manželky Zity se snažil o mírová jednání
- Byl vytvořen **Český svaz** ve Vídni (sdružoval české poslance) a **Národní výbor** v Praze, byly však **prorakouské**
- Veřejné mínění bylo opačného názoru, katastrofální situace v zásobování, bída, hlad a odpor k válce vedly ke **stávkám a hladovým demonstracím**
- V Prostějově zasáhla policie proti demonstrujícím střelbou (23 osob bylo zabito), v Moravské Ostravě (13 usmrceno dělníků)

*Demonstrující ženy před
aprovizačním skladištěm v
Plzni 1918*

*Fronta hladových dětí
čekající na polévku*

- Nespokojenost se situací v armádě přerostla ve **vojenské vzpoury**
- V únoru 1918 se vzbouřili námořníci na lodích kotvících v **boce Kotorské**
- Vojáci 7. střeleckého pluku se vzbouřili v květnu 1918 v **Rumburku**
- Obě vzpoury byly potlačeny armádou a jejich vůdcové popraveni

Křižník Sankt Georg

*Vzpoula námořníků v Boce
kotské 1. února 1918*

*Poprava vůdců vzpoury
náhradního praporu 7.
střeleckého pluku v
Rumburku 21. 5. 1918*

Otázky a úkoly:

1. Jak přijalo české obyvatelstvo vyhlášení války?
2. Vyjmenujte hlavní osobnosti zahraničního odboje.
3. Co bylo jejich hlavním cílem?
4. Popište situaci v českých zemích a domácí odboj.
5. Odkud pocházeli vojáci bojující v legiích, kde se zapojili do války?
6. Jak se žilo lidem v zázemí?
7. Vyjmenujte vojenské vzpoury?

Literatura:

KOLEKTIV AUTORŮ. *Dějepis 8 pro ZŠ a VG UČ.* Plzeň: Fraus, 2009. ISBN 978-80-7238-558-4

Obrázky:

Vypovězení války. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2013-06-08]. Dostupné z:

http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Vypov%C4%9Bzen%C3%AD_v%C3%A1lky.gif?uselang=cs

Štefánik. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2013-06-08]. Dostupné z:

http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Milan_Rastislav_%C5%A0tef%C3%A1nik.jpg

Kramář. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2013-06-08]. Dostupné z:

http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Karel_Kram%C3%A1%C5%99.jpg

Rašín. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2013-06-08]. Dostupné z:

http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Alois_Ra%C5%A1%C3%ADn.jpg

Přísaha roty Nazdar. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2013-06-08].

Dostupné z:

http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:P%C5%99%C3%ADsaha_Roty_Nazdar_12_%C5%99%C3%ADjna_1914.gif

Zborov. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2013-06-08]. Dostupné z:

http://commons.wikimedia.org/wiki/File:P%C5%99%C3%ADslu%C5%A1n%C3%ADci_7_roty_ve_Zborovsk%C3%BDch_z%C3%A1kopec_h.gif?uselang=cs

Legi v Itálii. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2013-06-08]. Dostupné z:

http://commons.wikimedia.org/wiki/File:%C4%8Cs_legie_v_It%C3%A1lii.jpg?uselang=cs

Legie ve Francii. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2013-06-08]. Dostupné z:

http://commons.wikimedia.org/wiki/File:%C4%8Cs_legie_ve_Francii_-_vrha%C4%8Di_ohn%C4%9B.jpg?uselang=cs

Fronta hladových. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2013-06-08]. Dostupné z:

http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Fronta_hladov%C3%BDch_d%C4%9Bt%C3%AD_%C4%8Dekaj%C3%ADc%C3%AD_na_pol%C3%A9vku_1_WW.jpg

Demonstrace. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2013-06-08]. Dostupné z:

http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Demonstrace_%C5%BEen.jpg?uselang=cs

Křížník. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2013-06-08]. Dostupné z:

http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:SMS_St.GEORG.jpg

Boka Kotorská. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2013-06-08]. Dostupné z:

http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Vzpoura_n%C3%A1mo%C5%99n%C3%ADk%C5%AF_v_Boce_Kotorsk%C3%A9.jpg?uselang=cs

Rumburská vzpoura. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2013-06-08].

Dostupné z:

http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Poprava_v%C5%AFdc%C5%AF_rumbursk%C3%A9_vzpourey_1918.jpg?uselang=cs